

N. TODOROVSKI,
N. STAMBOLDŽISKI,
N. SULEJMANOVIĆ

**PRILOG POZNAVANJU TELESNIH MERA I TEŽINE TELA
JAGNJADI-MELEZA F₁ GENERACIJE DOMAĆIH MERINIZIRANIH
OVACA I ISTOČNOFRIZIJSKIH OVNOVA**

U V O D

U nastojanju da obezbedimo više konzumnog mleka po jednoj ovci, nego što je to bilo slučaj do sada (27 kg prema SG SRM/72) importirali smo dve visokomlečne rase ovaca kakve su avasi i istočnofrizijska ovca.

Avasi rasu ovaca, za sada, koristimo za odgajivanje u čistoj krvi i kao melioratora, za dobijanje meleza prve i druge generacije.

Istočnofrizijsku, pak, rasu ovaca, makar da predstavlja neosporno naj-mlečniju rasu ovaca u svetu koristimo samo za dobijanje meleza prve, eventualno i druge generacije. Njeno čistorasno odgajivanje ne dolazi u obzir, zbog proverene i poznate slabe aklimatizacione moći.

Kako do sada nemamo nikakvih podataka o eksterieru i težini tela jagnjadi — meleza F₁ generacije dobijenih parenjem domaćih meriniziranih ovaca istočnofrizijskim ovnovima, ispitati smo njihove važnije telesne mere i težinu tela. S obzirom da su, smatramo, dobiveni rezultati teoretski interesantni, a ekonomski korisni za našu ovčarsku praksu odlučili smo da o svojim prvim, makar i skromnim iskustvima obavestimo našu stručnu javnost.

Uzgred napominjemo da je jedna manja grupa meleza F₁ generacije dobijenih parenjem domaćih meriniziranih ovaca i istočnofrizijskih ovnova izložena na XXXIX Novosadskom međunarodnom sajmu gde je zapažena, kojom prilikom joj je dodeljena šampionska titula.

ISPITIVANI MATERIJAL

Kao osnovni materijal za ispitivanje poslužile su nam domaće ovce u tipu merina, sopstvenost ZIK »Prilep« — Prilep, pogon Topolčani. Korišćene ovce kao ženski rasplodni materijal predstavljaju posle izvršene akcije merinizacije pravo genetsko šarenilo. Ovo dolazi odatle što su domaći sojevi, kao što su ovčepoljski i šarplaninski, pareni ovnovima rasa merino-prekos, rambije, merino d lest, d'arl i drugim, a pri tome se ne zna koje su sve rase korišćene kao melioratori niti se zna o kojoj se genera-

Prof. dr Nikola Todorovski, Zemjodelsko-šumarski fakultet — Skopje
Naum Stamboldžiski, dipl. vet. — ZIK »Prilep« — Prilep, pogon Topolčani
Nazim Sulejmanović, vet. tehn. ZIK »Prilep« — Prilep, pogon Topolčani

ciji rada. Tako dobivene ovce su parene s istim takvim ovnovima, pa smo prinuđeni da koristimo termin merinizirane ovce iako je on zootehnički nedovoljno izdiferenciran.

Preporuku da takvu populaciju nazivamo makedonskom oplemenjenom ovcom ne možemo prihvatiti zbog toga što su lako uočljiva cepanja kako u odnosu na morfološka tako i u odnosu na fiziološka svojstva. Dovoljno je, naime, baciti samo letimični pogled na ovce, ovnove ili jagnjad pa ćemo videti široki dijapazon varijabilnosti u odnosu na format, težinu tela, izgled runa i kvalitet vune, nabranost kože, obraslost vunom i tako dalje.

Drugi momenat na koji bismo trebali skrenuti pažnju jeste razlika u formatu domaćih meriziranih ovaca i čistokrvnih, importiranih istočno-frizijskih ovnova. Imajući upravo u vidu značajnu razliku u težini tela domaćih meriniziranih ovaca i istočnofrizijskih ovnova, pre sezone mrkanja izvršili smo masovnu selekciju na krupnoću i za ogledne svrhe zadržali samo izrazito plus varijante.

Pored velikog formata, odnosno veće težine tela obratili smo odgovarajuću pažnju na izgled, odnosno zatvorenost runa tako da smo dobili prilično ujednačeni početni ženski materijal.

METOD RADA

Sve su ogledne ovce označene tetoviranjem. Prilikom provere uspešnosti tetoviranja ustanovljena je zadovoljavajuća čitljivost brojeva, što je olakšalo utvrđivanje individualnosti ovaca, a samim tim i jagnjadi — meleza.

Ukupno je kontrolisano 22 ženska jagnjeta — meleza. Kontrolirani broj meleza nije veliki ali je on ipak toliki da se mogu, smatramo, izvući makar i prvi orijentacioni zaključci.

Merenja jagnjadi — meleza vršena su izjutra pre hranjenja pomoću malog Litinovog štapa, stočne pantljike i decimalne vage sa tačnošću od 200 g.

Od telesnih mera kontrolirane su sledeće: visina grebena, dužina tela, dubina i širina grudi, obim grudi kao i težina tela.

Pokraj merenja izvršena neposredno posle jagnjenja, kontrola je vršena još 4 puta i to u razmaku od 15 dana. Prema tome praćenje rasta važnijih telesnih mera i težine tela trajalo je dva meseca. Dalje praćenje nije izvedeno zbog organizaciono-tehničkih teškoća.

Prilikom uzimanja jagnjadi — meleza u ogled rukovodili smo se željom da sva ogledna jagnjad budu iste starosti bez obzira na porodnu težinu, što će reći izbor je izvršen rukovodeći se pri tome potpunom slučajnošću.

Podaci merenja preračunati su kao aritmetičke sredine. Procena aritmetičke sredine populacije, odnosno interval poverenja na nivou od 5% i 1% signifikantnosti izračunati su prema S. Bariću (1965) pomoću formule

$$\bar{x} - t_s \frac{M}{x} \quad \bar{x} + t_s \frac{i}{x}$$

skraćenog oblika

$$\bar{x} \pm t_s \frac{S}{\sqrt{n}}$$

gde je $\bar{x}$ = aritmetička sredina populacije, $\bar{x}$ = aritmetička sredina uzorka a $S = \frac{S}{\sqrt{n}}$ = standardna greška.

SOPSTVENI REZULTATI

Telesne mere i težina tela meleza F_1 generacije i meriniziranih ovaca i istočnofrizijskih ovnova

Tabela 1 Telesne mere i težina tela meleza F_1 generacije i meriniziranih ovaca i

Naziv mere	I (jagnjenje) 1. III 72.	II 15. III 72.	III 29. III 72.	IV 12. IV 72.	V 26. IV 72.
Visina grebena	32,14	37,21	41,27	48,14	48,64
Dužina tela	27,64	36,42	38,53	44,93	44,82
Dubina grudi	10,82	14,05	15,47	19,07	19,18
Širina grudi	6,95	10,79	12,33	13,78	15,00
Obim grudi	38,64	45,21	52,60	60,14	63,09
Težina tela	4,41	7,49	10,27	12,36	14,82

Visina grebena. — Kao što se vidi iz tabele 1 prosečna visina grebena prilikom jagnjenja iznosila je 32,14 sm sa varijacijama od 28 do 41 sm. Međutim, kako će zbog varijabilnosti visine grebena aritmetička sredina uzorka manje ili više varirati od aritmetičke sredine ukupne mase (m) navodimo da je interval poverenja na 5% nivou signifikantnosti iznosio

$$32,14 - 1,37 = 30,77 \text{ sm.}$$

$$32,14 + 1,37 = 33,51 \text{ sm.}$$

Interval poverenja izračunat na 1% nivou signifikantnosti iznosio je

$$32,14 - 1,86 = 30,28 \text{ sm.}$$

$$32,14 + 1,86 = 34,00 \text{ sm.}$$

Prema tome sa 95% poverenjem možemo reći da se izračunati intervalom poverenja obuhvata vrednost μ na sledeći način

$$30,77 \text{ sm} < \mu < 33,51 \text{ sm}$$

Sa 99% poverenjem, pak, možemo reći da se vrednost aritmetičke sredine populacije nalazi unutar sledećeg:

$$30,28 \text{ sm} < \mu < 34,00 \text{ sm}$$

Ako sada dobivenu visinu grebena ispitivanih meleza (32,14 sm) uporedimo s onom kod jagnjadi domaćih pramenki, kakve su ovčepoljska i šarplaninska doći ćemo do sledećih relacija. Ženska ovčepoljska jagnjad prilikom jagnjenja, prema Taškovskom (1962) imala prosečnu visinu grebena 33,80 sm, što je nešto više nego kod meleza (1,66 sm).

Do sličnog rezultata je došao za visinu grebena ženske šarplaninske jagnjadi Todorovski (1969) 33,57 sm što je više od naših ispitivanih meleza za 1,00 sm.

Međutim, ako svoje rezultate visine grebena meleza F_1 generacije dobivenih parenjem domaćih meriniziranih ovaca i istočnofriziskih ovnova (32,14 sm) uporedimo s visinom grebena meleza F_1 generacije između šarplaninske ovce i ovnova de l'Est (35,3 sm) do koje je došao Todorovski-Angelovski-Lazarevska (1971) konstatovaćemo još veću negativnu apsolutnu razliku (3,16 sm).

Ako, pak, uporedimo porodne visine grebena svojih ispitivanih meleza (32,14 sm) s melezima dobivenih parenjem šarplaninske ovce ovnovima merino — prekos do koje je došao Todorovski (1970) 35,28 sm, konstatiraćemo opet apsolutnu razliku u visini od 3,14 sm u korist meleza sa merino prekosom.

Prateći porast visine grebena ispitivanih meleza izražene u procentima dolazimo do sledećih rezultata: I merenje = 100 %, II = 115,77 %, III = 128,40, IV = 149,78 i V = 151,33 %.

Ukoliko sada upotrebimo visinu grebena naših kontrolisanih meleza 48,64 sm s visinom grebena do koje je došao Taškovski (1962) za žensku dvomesečnu ovčepoljsku jagnjad (47,35 sm) konstatovaćemo makar i malu pozitivnu razliku (1,29 sm) u korist naših meleza.

Još je veća pozitivna apsolutna razlika između visine grebena naših meleza u starosti od dva meseca (48,64 sm) i one kod šarplaninske jagnjadi (44,48 sm) do koje je došao Todorovski (1969) jer iznosi 4,16 sm.

Na osnovu iznetog moglo bi se reći da su melezi F_1 generacije između meriniziranih ovaca i istočnofriziskih ovnova prilikom rađanja nešto manje visine grebena ali da već u starosti od dva meseca premašuju kako čistorasnu ovčepoljsku i šarplaninsku jagnjad isto tako i njihove kontrolisane meleze.

Prilikom poslednjeg merenja, a to znači sa dva meseca starosti a 95% i 99% poverenjem aritmetička sredina ukupne mase (μ) bila je obuhvaćena sledećim intervalom poverenja

$$47,33 \text{ sm} < \mu < 49,95 \text{ sm}$$

$$46,78 \text{ sm} < \mu < 50,50 \text{ sm}$$

DUŽINA TELA

Zbog želje da štedimo u štamparskom prostoru rezultate za ovu i sledeće telesne mere iznosimo u nešto sažetijoj formi.

Prosečna dužina tela ženskih meleza prilikom jagnjenja je iznosila 27,64 sm sa varijacijama od 25 sm do 32 sm.

Sa 95%, odnosno 99% poverenja možemo reći da se aritmetička sredina ukupne mase (μ) nalazi u sledećim granicama:

$$26,79 \text{ sm} < \mu < 28,49 \text{ sm}$$

$$26,48 \text{ sm} < \mu < 28,80 \text{ sm}$$

Ako porodnu dužinu tela izrazimo sa 100% onda približno petnaestodnevni porast rastao je na sledeći način:

131,76%, 139,39%, 162,55% i 162,15%. Kao što se vidi kod porasta dužine tela prilikom odbića dvomesečne ženske jagnjadi ispitivane kombinacije meleza je došlo do stagnacije. Ne znajući sigurno razlog ovoj pojavi mišljenja smo da bi do stagnacije moglo doći kao rezultat stvarno smanjenog prirasta, pogreške prilikom merenja ili pak kao rezultat slabijeg prihranivanja.

$$43,69 \text{ sm} < \mu < 45,95 \text{ sm}$$

$$43,21 \text{ sm} < \mu < 46,43 \text{ sm}$$

Dužina tela naših dvomesečnih ženskih meleza (44,82 sm) je nešto manja od one do koje je došao Taškovski (1962) za ovčepoljsku jagnjad (46,60 sm) kao i od one do koje je došao Todorovski (1970) 49,82 sm za meleze između šarplaninskih ovaca i merino — prekos ovnova.

Međutim, dužina tela naših dvomesečnih meleza je veća (44,82 sm) od one do koje je došao Todorovski (1969) za čistokrvnu šarplaninsku jagnjad (40,69 sm).

DUBINA GRUDI

Prilikom jagnjenja prosečna dužina grudi kao što se to vidi iz tabele 1, iznosila je 10,82 sm, sa minimumom od 9 sm i maksimumom od 13 sm.

Interval poverenja na 5% i 1% nivou signifikantnosti možemo predstaviti na sledeći način:

$$10,33 \text{ sm} < \mu < 11,31 \text{ sm}$$

$$10,15 \text{ sm} < \mu < 11,49 \text{ sm}$$

Drugim rečima sa 95%, odnosno 99% poverenjem možemo reći da se aritmetička sredina ukupne mase (m) nalazi obuhvaćena navedenim intervalima poverenja.

Prosečna dubina grudi je rasla u odnosu na porodnu (100% — I) petnajestodnevno na sledeći način II merenja = 129,85%, III = 142,97%, IV = 176,24 i V merenja = 177,26%.

Interval poverenja na 5% i 1% nivou signifikantnosti za dužinu tela dvomesečnih meleza iznosio je kako sleduje:

$$18,47 \text{ sm} < \mu < 19,89 \text{ sm}$$

$$18,17 \text{ sm} < \mu < 20,19 \text{ sm}$$

Upoređivanjem sopstvenog rezultata dubine grudi (10,82 sm) sa dubinom grudi ovčepoljske jagnjadi (11,40 sm) do koje je došao Taškovski (1962) i dubine grudi koju je ustanovio Todorovski (10,69) za šarplaninsku jagnjad (9,28 sm) konstatujemo negativnu razliku u korist čistorazrednih domaćih sojeva jagnjadi.

Upoređenjem našeg rezultata sa dubinom grudi meleza F_1 generacije između šarplaninske ovce i merino de l'Est ovnova (10,1 sm) do koje je došao Todorovski (1971) konstatujemo veliku podudarnost jer je apsolutna razlika mala, neznatna (0,7).

U odnosu na dubinu grudi druge kombinacije meleženja (šarplaninska x merino — prekos) 9,84 sm do koje je došao Todorovski (1970) naš je rezultat (10,82 sm) povoljniji, budući da se radi o pozitivnoj razlici od 0,98 sm.

ŠIRINA GRUDI

Prosečna porodna širina grudi ispitivane kombinacije meleza iznosila je 6,95 sm dok je aritmetička sredina ukupne mase (μ) obuhvaćena sa 95% i 99% poverenjem sledećim granicama:

$$6,68 \text{ sm} < \mu < 7,72 \text{ sm}$$

$$6,59 \text{ sm} < \mu < 7,31 \text{ sm}$$

Prosečna širina grudi ovčepoljske ženske jagnjadi, prema Taškovskom (1962) iznosila je 7,62 sm.

Prosečna širina grudi šarplaninske ženske jagnjadi, prema Todorovskom (1969) iznosila je 6,39 sm.

Iz navedenih podataka domaće stručne literature proizlazi da su ispitivani od nas melezi neznatno manje širine grudi od ovčepoljskih a neznatno šire od šarplaninske jagnjadi.

Upoređivanjem sopstvenog rezultata širine grudi (6,95 sm) sa prosečnom porodom širinom grudi meleza F_1 generacije između šarplaninske ovce i merino de l'Est ovnova, prema Todorovskom (1971) 6,5 sm konstatujemo veliku podudarnost.

Do sličnog odnosa dolazimo ako sopstveni rezultat širine grudi naših ispitivanih meleza (6,95 sm) uporedimo da širinom grudi meleza F_1 generacije između šarplaninskih ovaca i merino — prekos ovnova (6,46 sm) jer je razlika među njima stvarno neznatna.

Izraženo u procentima širina grudi je uvećala svoj porast u odnosu na porodnu (100%) na sledeći način: sa 15 dana 155,25%, sa mesec dana 177,41%, sa mesec i po dana 198,27% i sa dva meseca 215,82%.

Širina grudi aritmetičke sredine ukupne mase (μ) obuhvaćena je kod dvomesečnih meleza na nivou 5% i 1% intervalom poverenja na sledeći način:

$$10,13 \text{ sm} < \mu < 19,87 \text{ sm}$$

$$8,06 \text{ sm} < \mu < 21,94 \text{ sm}$$

Ako sada širinu grudi naših ispitivanih meleza sa dva meseca starosti (15 sm) uporedimo istom kod ovčepoljske jagnjadi do koje je došao Taškovski (1962) 13,87 sm konstatovaćemo pozitivnu razliku u korist naše ispitivane jagnjadi meleza.

Još je upadljivija razlika među širinama grudi naših meleza prilikom dvomesečne starosti (15 sm) i one kod šarplaninske jagnjadi gde je iznosila, prema Todorovskom (1969) samo 10,96 sm ili jedna apsolutna razlika od 4,04 sm, što je za širinu grudi vrlo značajno.

P osećna širina grudi naših ispitivanih meleza je veća (15 sm) i od one kod meleza F_1 generacije između šarplaninske ovce i merino prekos ovnova (12,93 sm) do koje je došao svojim ispitivanjima Todorovski (1970).

OBIM GRUDI

Obim grudi kontrolisanih meleza F_1 generacije između domaćih meriniziranih ovaca i istočnofrizijskih ovnova prema našim ispitivanjima je iznosio prosečno 38,64 sm sa minimumom od 35 sm i maksimumom od 41 sm.

Prilikom jagnjenja intervalom poverenja na 5% i 1% nivou signifikantnosti obuhvaćena je aritmetička sredina ukupne mase (μ) na sledeći način:

$$37,96 \text{ sm} < \mu < 39,32 \text{ sm}$$

$$37,71 \text{ sm} < \mu < 39,57 \text{ sm}$$

Za razliku od našeg rezultata obima grudi ispitivane kombinacije meleza (38,64 sm), obim grudi ovčepoljske jagnjadi je iznosio, prema Taškovskom (1962) 33,15 sm a obim grudi šarplaninske jagnjadi prema ispitivanjima Todorovskog (1969) samo 29,96 sm, što je značajno manje od našeg rezultata.

Međutim, predstava o obimu grudi naših ispitivanih meleza ne bi bila potpuna ako ne navedemo da je obim grudi meleza F_1 generacije između šarplaninskih ovaca i merino — prekos ovnova iznosio prema Todorovskom (1970) samo 33,25 sm, a obim grudi meleza F_1 generacije između šarplaninskih ovaca i merino d l'Est ovnova, opet prema Todorovskom (1971) samo 34 sm.

Ukoliko obim grudi naših ispitivanih meleza prilikom jagnjenja predstavimo kao 100%, onda povećanje ove telesne mere je išlo petnaestodnevno na sledeći način: II merenje 117,00%, III = 136,12%, IV = 155,64% i poslednje V = 163,27%.

Ako sada obim grudi naših meleza (63,09 sm) uporedimo sa čistorsnim domaćim sojevima pramenke kakvi su ovčepoljski i šarplaninski dobićemo sledeću sliku:

Obim grudi dvomesečne ženske ovčepoljske jagnjadi, prema Taškovskom (1962) iznosio je 57,90 sm.

Obim, pak, grudi dvomesečne šarplaninske jagnjadi, prema Todorovskom (1969) iznosio je samo 49,06 sm, što je znatno manje od rezultata za našu kombinaciju meleza.

Kako se u našim ispitivanjima radi o melezima navodimo i obim grudi meleza F_1 generacije između šarplaninskih ovaca i merino — prekos ovnova, do kjeg je došao Todorovski (1970) 60,52 sm, što je isto tako daleko slabije od našeg rezultata (63,09 sm).

TEŽINA TELA

Prosečna porodna težina tela je iznosila 4,41 kg, pri čemu se raspon kretao od 3,3 kg do 5,2 kg.

Na 5% i 1% nivou signifikantnosti obuhvaćena je aritmetička sredina ukupne mase (μ) na sledeći način:

$$4,25 \text{ kg} < \mu < 4,57 \text{ kg}$$

$$4,19 \text{ kg} < \mu < 6,63 \text{ kg}$$

Iz teoretsko-praktičnih razloga navodimo da je prosečna porodna težina ženske ovčepoljske jagnjadi prema Taškovskom (1962) iznosila 2,95 kg.

Porodna pak težina ženske čistokrvne šarplaninske jagnjadi iznosila je prema Todorovskom (1969) prosečno 2,98 kg.

Prema tome ženska jagnjad — melezi F_1 generacije dobivena parenjem domaćih meriniziranih ovaca istočnofrizijskim ovnovima ovčepoljsku jagnjad nadmašuje u odnosu na porodnu težinu za 1,46 kg, a šarplaninsku za 1,43 kg, što ne bi trebalo da izgubimo iz vida.

Međutim, od posebnog je interesa da se navede da je porodna težina meleza F_1 generacije dobivene parenjem šarplaninskih ovaca i merino — prekos ovnova iznosila, prema Todorovskom (1970) 3,36 kg, a prosečna porodna težina meleza F_1 generacije (šarplaninska x istočnofrizijski ovnovi) 3,6 kg.

Kao što se vidi naši su ispitivani melezi teži prosečno od prve gore navedene kombinacije za 1,05 kg, a od druge za 0,81 kg. Budući da je porodna težina naših ispitanih meleza značajno veća kako od čistorsnih domaćih sojeva (ovčepoljske i šarplaninske) tako i od navedenih meleza izvodimo zaključak da bi dobiveni melezi predstavljali dobru startnu osnovu za dalji selekcijski rad.

Ako porodnu težinu (4,41 kg) predstavimo kao 100%, onda je povećanje prirasta išlo na sledeći način: II merenje 169,84%, III = 232,87 kg, IV = 280,27% i V = 336,05%.

Analogno prethodnim telesnim merama dajemo i izračunati interval poverenja na 5% i 1% nivou signifikantnosti dvomesečnih meleza, a taj iznos kao što sleduje:

$$13,76 \text{ kg} < \mu < 15,88 \text{ kg}$$

$$13,30 \text{ kg} < \mu < 16,34 \text{ kg}$$

Kao što se vidi iz tabele 1 prosečna težina tela naših kontroliranih meleza u starosti od dva meseca je iznosila 14,82 kg, kod ovčepoljske jagnjadi, prema Taškovskom (1962) 14,55 kg, a kod šarplaninske, prema Todorovskom (1969) 10,95 kg. Već se iz navedenog vidi da je ovčepoljska jagnjad bila neznatno lakša od naših meleza, dok je šarplaninska jagnjad mnogo više zaostajala.

Na kraju navodimo da su dvomesečni melezi F_1 generacije dobiveni parenjem šarplaninskih ovaca i istočnofrizijskih ovnova, prema Todorovskom (1970) vagali 16,50 kg, što je za 1,68 kg više od naših meleza.

ZAKLJUČAK

Na osnovu ispitivanja 5 važnijih telesnih mera i težine tela jagnjadi meleza F_1 generacije dobivenih parenjem domaćih meriniziranih ovaca i istočnofrizijskih ovnova, sopstvenost ZIK »Prilep« — Prilep, došli smo do sledećih zaključaka:

— jagnjad melezi imaju povoljniju porodnu težinu kako od čistorasnih domaćih sojeva tako i od njihovih meleza,

— težina tela dvomesečnih meleza je veća od one kod čistorasne ovčepoljske i šarplaninske jagnjadi,

— porast kontrolisanih važnijih telesnih mera kod ispitivane kombinacije meleza je povoljan.

Prema tome, ako se za parenje iskoriste krupnije pramenke a za jagnjad obezbedi odgovarajuće prihranjivanje onda bi dobijene meleze F_1 generacije parenjem domaćih meriniziranih ovaca i istočnofrizijskih ovnova imalo svoje puno praktično opravdanje.

LITERATURA

1. Barić S. (1965): Statističke metode primijenjene u stočarstvu. Separat iz »Agronomskog glasnika« broj 11 — 12, Godina XIV, Zagreb.
2. Taškovski M. (1962): Poznavanje ovčepoljske ovce. Godišen zbornik na Zem. šum. fakultet — Skopje Zemjodelstvo, knika XV.
3. Todorovski N.: Pridones kon poznavanjeto na korelaciskite regre-skite odnosi pri eksterierot i živata mera kaj ženskite šarplaninski jagninjado starost od 18 sedmica. Godišen zbornik na Zem. šum. fakultet — Skopje, Zemljodelstvo, tom XXII.

4. Todorovski N., Angelovski T. i Lazarevska D. (1971): Prilog poznavanju signifikantnosti eksteriernih razlika između dojne jagnjadi šarplaninskog soja ovaca i meleza F_1 generacije šarplaninske ovce i merino d l'Est. Veterinaria 20, 2, Sarajevo.
5. Todorovski N., Angelovski T. i Lazarevska D. (1970): Signifikantnost razlika u telesnom razvitku i težini tela između jagnjadi meleza F_1 generacije šarplaninske ovce i rase merino prekosa i jagnjadi šarplaninske u dojnem periodu. Agronomski glasnik br. 3/4, Zagreb.
6. S. G. SRM/72 — Statistički godišnjak na SR Makedonija za 1972. godina, Skopje.

REZIME

Potreba za većom mlečnošću ovaca navodi makedonske odgajivače na import mlečnih rasa nego što su domaći sojevi (ovčepoljski i šarplaninski). Jedna od importiranih rasa je i istočnofrizijska, koja se koristi za melioriranje slabo mlečne pramenke i njenih meleza. Kako je dobijanje meleza F_1 generacije parenjem domaćih meriniziranih ovaca i istočnofrizijskih ovnova novina, ispitali smo 5 važnijih telesnih mera tela do starosti od dva meseca. Tom prilikom zaključili smo sledeće:

— kako porodne težine tako i težine meleza u starosti od dva meseca su povoljne,

— sve važnije telesne mere u prvih dva meseca dobro se razvijaju.

Prema tome, dobijanje meleza F_1 generacije parenjem domaćih meriniziranih ovaca i istočnofrizijskih ovnova moglo bi imati ne samo teoretsku važnost već i ekonomski značaj.